

VLOGA TOLMAČENJA V SODOBNEM SVETU

Jasmina Markič

Filozofska fakulteta, Ljubljana

UDK 81'253=134.2=163.6

Prispevek govori o konferenčnem in nekonferenčnem tolmačenju, poudarja pomen teh dejavnosti v sodobnem svetu, opredeljuje različne vrste tolmačenj, opisuje delo in vlogo tolmačev ter razlike in podobnosti med tolmačenjem in prevajanjem. Na koncu izpostavi nekatere težave tolmačev, ki tolmačijo iz španskega v slovenski jezik, pri pripravah na tolmačenje, saj imajo na razpolago veliko manj orodij (dvojezičnih slovarjev, specializiranih glosarjev, dvojezičnih spletnih strani) za priprave na delo kot tolmači z bolj pogostimi jezikovnimi kombinacijami v našem prostoru (angleško – slovensko, nemško – slovensko, italijansko – slovensko).

konferenčno tolmačenje, tolmačenje za potrebe skupnosti, konsektivno tolmačenje, simultano tolmačenje, delovni jeziki

This paper deals with different types of conference and non conference interpreting, emphasizes the importance of these activities in our contemporary world, describes the work and the role of the interpreters and presents the differences and similarities between interpreting and translating. The paper also stresses some difficulties the Spanish –Slovene interpreters have to cope with as they do not have such a large range of tools (bilingual dictionaries, specialized glossaries, bilingual internet pages) as other interpreters with language combinations such as English-Slovene, German-Slovene, Italian-Slovene.

Conference interpreting, liaison interpreting, consecutive interpreting, simultaneous interpreting, working languages

Uvod

Ljudje iz različnih kultur, držav, področij ne govorijo samo različnih jezikov, s seboj pri-
našajo tudi različna znanja, izobrazbo, kulturo, raznovrstne intelektualne pristope, poglede na svet. Če dve strani ne govorita istega jezika, je potreben tolmač, ki prenese sporočilo iz izhodiščnega v ciljni jezik. Tolmačenje ni zgolj ustno prevajanje besede za besedo, gre za prenos sporočila in za premostitev jezikovnih in kulturnih preprek. Tolmačenje govora v izhodiščnem jeziku pomeni prenašanje pomenske, konotativne in estetske vsebine v drug jezik in pri tem uporabljanje leksikalnih, skladenjskih in slogovnih sredstev drugega (ciljnega) jezika. Poklic tolmača je hkrati eden od najstarejših in

eden od najmlajših poklicev na svetu. Začetki tolmačenja segajo daleč v zgodovino, v obdobje, ko so se plemena začela bojevati in pogajati, povezovati in izmenjavati dobrine ter komunicirati med seboj. Tolmačenje, kot ga poznamo danes, pa se je začelo uveljavljati kot poklic šele proti koncu 19. in na začetku 20. stoletja (Longley 1968: 1).

Konferenčno tolmačenje

Konferenčno tolmačenje je danes najbolj znana oblika tolmačenja, čeprav vedno ni bilo tako. Splošni javnosti v Sloveniji dolgo ni bilo popolnoma jasno, za kakšen poklic gre, čeprav ima konferenčno tolmačenje v našem okolju že dolgoletno tradicijo. Združenje konferenčnih

tolmačev Slovenije (ZKTS), ustanovljeno decembra 1972, deluje že sedemtrideset let in združuje več kot petdeset aktivnih članov, ki pokrivajo štirinajst jezikov.

Konferenčno tolmačenje poteka v konferenčnem okolju, kar pomeni, da se izvaja v konferenčnih dvoranah, kjer se odvijajo mednarodna srečanja, kongresi, konference, posvetovanja. Lahko je organizirano za veliko število udeležencev, npr. plenarna zasedanja Evropskega parlamenta, kjer je v dvorani prostora za 785 poslancev, večje število obiskovalcev in drugih vabljenih, lahko pa poteka v manjšem krogu ljudi (delovne skupine, ožja srečanja, delavnice, izmenjava mnenj, bilateralna srečanja, srečanja za zaprtimi vrati itn.). Konferenčno tolmačenje predpostavlja obvladanje kompleksnih konceptov z raznih področij človekovega znanja in vedenja (politika, diplomacija, ekonomija, ekologija, razne veje znanosti in tehnologije, kultura, medicina, umetnost). Poteka v treh oblikah. Najbolj razširjeno je simultano tolmačenje, ko tolmač v zvočno izolirani kabini s pogledom na dvorano in govornika preko slušalk poslušajo govor v enem od svojih delovnih jezikov in ga skoraj hkrati (z manjšim zamikom) preko mikrofona tolmači v svoj aktivni jezik (jezik A, ki je večinoma materni jezik, ali jezik B, prvi aktivni jezik). Tolmači delajo vsaj z dvema jezikoma, večinoma pa s tremi ali več. Simultano tolmačenje je izredno kompleksna kognitivna dejavnost, saj od tolmača zahteva več naporov, in sicer da hkrati analizira, razume, prevede, oblikuje in posreduje izvorni govor v ciljnem jeziku, zato tolmač ni nikoli sam v kabini, s kolegom ali kolegoma se izmenjuje na 20 do 30 minut. Zadnje čase se uveljavlja tudi simultano tolmačenje na daljavo: tolmačenje videokonferenc in spletnih konferenc, ko tolmač in

udeleženci niso v istem prostoru, temveč so interaktivno povezani s pomočjo komunikacijskih tehnologij. Tovrstno tolmačenje zahteva nove pristope in uveljavljanje novih delovnih pogojev.

Pri konsekutivnem tolmačenju je tolmač prisoten v prostoru, kjer poteka srečanje, in tolmači zaporedoma (aktivno poslušajo govor ali del govora v izhodiščnem jeziku, si pri tem zapisuje, in šele nato posreduje govor ali del govora v ciljnem jeziku). Šepetano tolmačenje ali *chuchotage* («šušotaža») se uporablja, kadar v dvorani ni opreme za simultano tolmačenje in če samo ena ali dve osebi potrebujeata tolmača, ostali udeleženci pa jezike, v katerih poteka pogovor, razumejo.

Tolmačenje za potrebe skupnosti

Tolmačenje za potrebe skupnosti ali povezovalno tolmačenje, v našem okolju manj znana vrsta tolmačenja, ne poteka na visoki politični, diplomatski in/ali znanstveni ravni z visoko kvalificiranimi, posebej za ta poklic usposobljenimi konferenčnimi tolmači, temveč se odvija v vsakdanjem življenju. Že samo poimenovanje predstavlja določene težave: obstaja cela vrsta izrazov za to dejavnost glede na državo, kjer se uporablja.¹ Dialoško ali povezovalno tolmačenje (prevod izraza *liaison interpreting*) lahko pojmuje kot nek splošen pojem, ki pokriva tolmačenje za potrebe skupnosti (tolmačenje na upravnih enotah, uradih, policiji, bolnišnicah, šolah, zdravniških ordinacijah), sodno tolmačenje in poslovno tolmačenje. Od konferenčnega tolmačenja se razlikuje po tem, da je vedno konsekutivno, poteka dvosmerno (tolmač vedno tolmači v oba jezika) in udeleženci večinoma niso v enakih govornih položajih (pogosto je ena stran v podrejenem položaju glede na drugo). Gre za

¹ V angleščini se pojavljajo izrazi *community interpreting*, *liaison interpreting*, *public service interpreting*, *cultural interpreting*, *dialogue interpreting*, *ad hoc interpreting*, *escort interpreting*, *contact interpreting*, *three-cornered interpreting*; v francoščini so najpogostejši izrazi *interprétation de liaison*, *interprétation communautaire*, *interprétation sociale*, *interprétation en milieu social*; v španščini so znani termini *interpretación de enlace*, *interpretación comunitaria*, *interpretación en los servicios públicos*, *mediación social*, *mediación interlingüística* (Tryuk 2004:19).

tolmačenje, ki se dogaja v določenem institucionalnem kontekstu, običajno gre za neke vrste dialoško situacijo, kjer je tolmač tretji, vezni, člen. V primerjavi s konsekvativnim konferenčnim tolmačenjem, ko se tolmači do 10 min dolg govor ali del govora (simultano pa 20 do 30 minut dolg govor), je v tem primeru tolmačeno besedilo veliko krajše (stavki ali del stavka) in običajno poteka brez zapisovanja. Vendar se tudi nekonferenčna tolmačenja razlikujejo med seboj, saj sodno tolmačenje na sodiščih ne poteka enako kot npr. tolmačenje staršem na roditeljskih sestankih v šolah, tolmačenje med psihoterapevtskim zdravljenjem, tolmačenje v zdravniških ordinacijah, na policijskih postajah, tolmačenje prosilcem za azil. Sodno tolmačenje je specifično in tolmač potrebuje posebno izobraževanje. V Sloveniji, razen priprav na izpit za sodnega tolmača na Ministrstvu za pravosodje, ki so usmerjene bolj na pisno prevajanje in na pridobivanje teoretičnih znanj s področja prava, pravne terminologije, pravne ureditve države in sodstva, ni organiziranega izobraževanja za sodno tolmačenje. Zanimivo je tudi poimenovanje sodni tolmač, ki se nanaša večinoma na pisne, zaprisežene prevajalce.

Specifično je tudi tolmačenje v vojnah in oboroženih spopadih (npr. med zadnjimi vojnamami na Balkanu, med spopadi v Iraku, Afganistanu, na Bližnjem vzhodu), ki je tvegano početje, saj tolmač spremlja novinarje, mirovne pogajalce, predstavnike nevladnih organizacij, ki se pogosto podajajo v najbolj nemirna področja, in nemalokrat se zgodi, da svoje delo plača z življenjem. Povezovalno tolmačenje ali tolmačenje za potrebe skupnosti, ta izraz se zadnje čase uveljavlja tudi v slovenščini, je torej širok pojem; nanaša se na zelo dinamično dejavnost, ki se hitro spreminja glede na potrebe v družbi. Gre za družbeno zelo koristno dejavnost, status takšnega tolmača pa pri nas ni urejen. Tudi posebno šolanje marsikje ne

obstaja razen npr. v skandinavskih državah, Kanadi in Avstraliji, kjer je ta dejavnost zgledno urejena na vseh ravneh od šolanja do zaposlovanja.² Države, kot so npr. Španija in Italija, ki se zadnja leta soočajo z velikimi imigracijskimi valovi, so se morale na hitro organizirati in se prilagoditi novim danostim ter organizirati tolmačenje za različne jezike in kulture. V Sloveniji še ni posebne specializacije za tolmačenje za potrebe skupnosti, kot tudi ne za sodno tolmačenje (prevajanje in tolmačenje), poučuje se le konferenčno tolmačenje, tako da konferenčni tolmači pogosto opravljajo tudi storitve tolmačenja za potrebe skupnosti.

Ko je leta 2004 Slovenija vstopila v Evropsko unijo, je slovenščina postala eden od uradnih jezikov skupnosti. Potrebe po slovenskih tolmačih in prevajalcih so zelo porasle in večina najbolj usposobljenih slovenskih konferenčnih tolmačev se je začela aktivno vključevati v delo evropskih institucij. S tem pa je na domačem trgu nastala praznina in kot posledica tega so vse številnejši primeri nestrokovnega tolmačenja in nespoštovanja poklicnih norm ter kodeksa poklicne etike.³ Proti takšnemu stanju se že dalj časa borijo poklicni tolmači in strokovna združenja, predvsem ZKTS. Na to opozarjamo tudi pri izobraževanju tolmačev na univerzah, kjer se tolmačenje poučuje.

Priprava konferenčnega tolmača na delo

Konferenčni tolmač pridobi osnovno izobrazbo v šolah za tolmačenje, ki so večinoma del univerzitetnih programov in imajo status podiplomskega, specialističnega študija. Tu si pridobi osnovna znanja (predvsem tolmaške kompetence, kot so tolmaške tehnike in komunikacijske kompetence), izpopolni svoje jezikovne, besedilne, strokovne, kulturne kompetence, pridobi nekaj znanja s področja terminologij. Svoja znanja tolmač stalno izpopolnjuje in dopolnjuje v poklicnem življenju, kajti

² Več o tolmačenju za potrebe skupnosti in o organiziranosti tolmačev glej <http://www.criticalink.org/>.

³ Zdravič, Marjola (2007), »35 let združenja«: <<http://www.zkts.si/news.php>>. (Dostop 10. 7. 2009.)

ena od značilnosti poklica je neprekinjeno učenje in poglobljanje znanja. Konferenčni tolmači, ki delajo v svobodnem poklicu, pa tudi večina tistih, ki dela za določene mednarodne organizacije (EU, OZN), se ne specializirajo za določeno temo, temveč morajo biti sposobni hitro najti podatke in usvojiti znanje v najkrajšem času. Zato je pri tolmačenju izredno pomembna splošna razgledanost, dobri temelji znanja, pridobljenega v srednje- in visokošolskem izobraževanju, neprestano učenje, zvedavost, želja po védenju, da o odličnem obvladovanju delovnih jezikov sploh ne govorimo. Na vprašanje, ki se pogosto postavlja, ali se tolmač rodi ali naredi, še ni jasnega, znanstveno dokazanega odgovora. Večina učiteljev tolmačenja meni, da so potrebne določene naravne danosti in ustrezno usposabljanje (Leban 1999: 190). Gile (1995: 172) povzema lastnosti dobrega tolmača po Keiserju: odlično znanje jezikov, ki jih tolmači, dobra sposobnost analize in sinteze, intuitivna sposobnost povzemanja smisla besedila, dobra sposobnost koncentracije, dober kratkoročni in dolgoročni spomin, sprejemljiv glas in nastop, visoka stopnja intelektualne radovednosti in intelektualne poštenosti, široka razgledanost in splošna kultura, obzirnost in diplomatski takt, dobra fizična in psihična kondicija, dobro zdravje. Nenazadnje mora biti konferenčni tolmač zaradi narave dela in stalne izpostavljenosti tudi močna osebnost.

Za razliko od prevajalca se mora tolmač na tolmačenje nujno pripraviti. Zato si izkušeni tolmači pripravljajo svoje lastne tematske glosarje v vseh svojih delovnih jezikih in imajo vedno »pri roki« besedišča za določene situacije, ki se pri tolmačenju pojavljajo bolj ali manj pogosto: pozdravni, poslovilni, žalni govori, govori ob izrednih dogodkih (čestitke ob srečnih dogodkih, izrazi solidarnosti in podpore ob nesrečah, izrazi veselja ob rojstvu otrok, podeljenih nagradah, športnih zmagah). Zelo pomembno je, da je tolmač vedno na preži glede dogajanja doma in v svetu. Čim več

znanja bo imel in čim več ga bo vključil v svojo trajno bazo znanja, tem lažje in boljše bo opravil svoje delo in z razumevanjem ter iskanjem ustreznice v svojem jeziku ne bo izgubljal preveč energije in časa. Priprave pred tolmačenjem lahko primerjamo z delom resnega raziskovalnega novinarja. Priprave pa lahko potekajo tudi med samim tolmačenjem (simultanim tolmačenjem), kajti medtem ko kolega v kabini dela, se tolmač pripravlja tako, da pregleduje dokumente, posluša govorce, si zapisuje izraze. Po končanem tolmačenju si uredi svoje glosarje in zapiske, zabeleži nove termine, uredi na novo pridobljeno gradivo (Popović 1999: 179–183).

Tolmač je sestavni in nujni element konferenčnega dogajanja in mora obvladati konferenčno terminologijo, specifičen jezik konferenc, mednarodnih srečanj, kongresov. Tu ne gre za tematike srečanj, na katere se tolmač pripravlja za vsako srečanje posebej, temveč za specifično terminologijo, ki se tiče samih konferenc (oblike srečanj, organi konferenc, organizacijske in finančne priprave na konference, priprava in razdelitev dokumentov, mednarodne listine, prostorska ureditev in oprema med potekom konferenc, sestava konferenc, predsedstvo, sekretariat, udeleženci, vodenje sej, dnevni red, razprave, izvajanje pravilnika, začetek, potek in zaključek razprav, glasovanje in volitve) in se dotika drugih specifičnih terminologij (pravne, finančne, ekonomske, politične). Na velikih mednarodnih srečanjih, kot so redna zasedanja Generalne skupščine ZN ali plenarna zasedanja Evropskega parlamenta, se sčasoma izoblikuje posebna, ustaljena terminologija, ki jo mora tolmač poznati in uporabljati. Mednarodne konference, kongresi, srečanja so postali *modus vivendi* cele množice ljudi: poslancev, odposlancev, poslovnežev, diplomatov, politikov, znanstvenikov, organizatorjev kongresov, strokovnjakov za zvočno in vizualno tehniko, prevajalcev, tolmačev, urednikov, poročevalcev in še mnogih drugih. Kako neodtujljiv del konferenčnega okolja so tolmači,

ironizira španski pisatelj Javier Marías, nekoč tudi sam konferenčni tolmač, v romanu *Tako belo srce*:

Resnica je, da edinole prevajanje v teh telesih resnično deluje, še več, prava prevajalska mrzlica vlada v njih, nekaj bolezenskega, nekaj nezdravega, saj se sleherna beseda, ki jo tam spregovorijo (na srečanjih ali skupščinah), in sleherni papirček, ki jim ga kdo pošlje, pa naj gre za karkoli, naj bo pravzaprav naslovljen na kogarkoli ali poslan s kakršnikoli namenom (celo če je skrivnost), za vsak primer nemudoma prevede v razne jezike. Med našimi delovnimi obdobji prevajalci in tolmači prevajamo in tolmačimo nenehno, brez izbire in s komaj kaj odmora, največkrat ne da bi kdo prav dobro vedel, čemu prevaja, za koga tolmači, največkrat za arhive, kadar gre za pisno besedilo, in za tistih nekaj, ki tudi jezika, v katerega tolmačimo, ne razumejo, kadar gre za govor. (Marías, 1997: 54)

Delo tolmača je tudi usvajanje večje količine besedišča. Sodobne tehnologije mu omogočajo dostop do množice informacij. Internet nudi izredne možnosti, saj se na spletnih straneh dobi veliko podatkovnih baz, glosarjev in slovarjev vseh vrst. Vse večje mednarodne organizacije in strokovna združenja imajo na spletu svoje strani in podatke. Velika količina podatkov zahteva od tolmača, da zna hitro poiskati tiste, ki jih potrebuje, in da zna ločiti pleve od zrnja, kar pa ni lahko v današnji poplavi vseh mogočih informacij. Sodobni tolmač nima prav nobenega izgovora, da se na neko temo ne pripravi.

Namesto zaključka

Če se ozremo na tolmače, ki tolmačijo iz španskega v slovenski jezik, se zavemo, da imajo na razpolago manj neposrednih špansko-

slovenskih glosarjev, slovarjev in besedil na spletu, kot npr. tolmači, ki tolmačijo iz nemškega, italijanskega in predvsem angleškega jezika. Izjema je portal Evropske unije, ki vsebuje tudi zbirko glosarjev, kjer je možno najti direktno ustreznico iz španskega v slovenski jezik. Koristno orodje je npr. *IATE*, večjezičkovna terminološka podatkovna zbirka EU, ki jo uporabljajo različne institucije EU (Evropska komisija, Evropski parlament, Svet, Sodišče, Računsko sodišče ...) za zbiranje, razširjanje in skupno upravljanje posebne terminologije Evropske unije. Zbirka vsebuje približno 1,4 milijona večjezičnih vnosov in združuje posamezne podatkovne zbirke izrazov, ki so jih prej uporabljale različne prevajalske službe EU.⁴ *Europa glossary*⁵ za zdaj še ne vključuje slovenščine. Zelo koristen je tudi *EUR-Lex*,⁶ ki ponuja neposreden brezplačen dostop do zakonodaje Evropske unije, prevedene v vse jezike (Uradni list Evropske unije, pogodbe, zakonodaja, sodna praksa in zakonodajni predlogi). Tolmači iz španščine v slovenščino si lahko pomagajo tudi z *Eurovoc thesaurusom*, medinstitucionalnim slogovnim priročnikom, ki obstaja v vseh jezikih EU in pokriva vsa področja, kjer je aktivna Evropska skupnost.⁷ Tudi slovenski *Evroterm*,⁸ terminološka zbirka izrazov, ki je začela nastajati med pripravljanjem slovenske različice pravnih aktov Evropske unije in je na spletu dostopna od avgusta 2000, ima nekatere termine prevedene v španščino. Terminološko zbirko stalno urejajo ter dopolnjujejo in vsebuje približno 98.000 izrazov. Večina jih je dvojezičnih (angleško-slovenskih), nekateri pa so večjezični (poleg angleščine sta najbolj zastopani nemščina in francoščina, nekaj izrazov, približno 6800, je španskih). Zelo koristna pri pripravi na tolmačenje iz španščine v slovenščino in seveda iz

4 Za podrobnejše informacije glej: <http://europa.eu/languages/sl/document/100>.

5 Za podrobnejše informacije glej: http://europa.eu/scadplus/glossary/index_en.htm.

6 Za podrobnejše informacije glej: <http://eur-lex.europa.eu/>.

7 Za podrobnejše informacije glej: <http://europa.eu/eurovoc/>.

8 <http://evroterm.gov.si/>. (Dostop 10. 7. 2009.)

ostalnih jezikov je zbirka vzporednih dvojezičnih korpusov prevodov, *Evrokorpus*.⁹ Sestavljena je iz pomnilnikov prevodov, ki so nastali v Sektorju za prevajanje Službe Vlade Republike Slovenije za evropske zadeve (SVEZ) in iz podatkov, ki jih je v javno uporabo dala Komisija EU, tvorijo ga angleško-slovenski, nemško-slovenski, francosko-slovenski in špansko-slovenski korpus (ta zadnji vsebuje 10 milijonov besed in 230.000 prevodnih enot). Na spletu je zbirka dostopna od januarja 2002. Junija 2005 je skrbništvo zbirke prevzela Služba za prevajanje, tolmačenje, redakcijo in terminologijo pri Generalnem sekretariatu Vlade RS.

Tolmačem, ki tolmačijo iz španščine v slovenščino, razen navedenih orodij in domačih dvojezičnih špansko-slovenskih splošnih slovarjev ne preostane drugega, kot da si pri pripravi specifičnih terminologij pomagajo prek vmesnega jezika, ki je običajno angleščina, predvsem pa, da se izpopolnjujejo v obeh jezikih. Kajti tolmačenje ni samo tolmačenje konkretnih strokovnih vsebin, je tolmačenje vseh mogočih govorov, kjer se pogosto znajdejo tudi metafore, pregovori, frazemi, citati znanih književnih del in podobno, kar mora tolmač verno prenesti v ciljni jezik. Tolmač iz španščine mora vedeti, da *ser de armas tomar* ne pomeni, da človek zgrabi za orožje, temveč da gre za človeka močnega značaja, da so *las Indias* Amerika, da je *Aquisgrán* Aachen, da *vengo almorzando* v Ekvadorju pomeni, da sem ravnokar kosil, in da za izraz *se me fue el santo al cielo* najde pravi pomen. Tolmač mora torej zelo dobro poznati jezike, ki jih pri tolmačenju uporablja, poznati mora tudi družbeno, kulturno, politično, geografsko, zgodovinsko stvarnost narodov, katerih jezik tolmači. Pri španskem jeziku je toliko težje, ker je španščina uradni jezik 21 držav, vsaka s svojo jezikovno in kulturno specifikom.

Literatura

- GILE, Daniel, 1995: *Regards sur la recherche en interprétation de conférence*. Lille: Presses Universitaires de Lille.
- LEBAN, Ksenija, 1999: »Konferenčno tolmačenje in lik konferenčnega tolmača«. *Uporabno jezikoslovje* 7–8. 184–190.
- LJESKOVAC, Nevenka, MARKIČ, Jasmina, 1993: *Konferenčna terminologija*. Ljubljana: samozaložba.
- LONGLEY, Patricia, 1968: *Conference Interpreting*. London: Pitman.
- MARÍAS, Javier, 1997: *Tako belo srce*. Prev. Marjeta Drobnič. Ljubljana: CZ.
- POPOVIĆ, Milojka, 1999: »Kako se tolmač pripravlja na svoje delo«. *Uporabno jezikoslovje* 7–8. 178–184.
- SCHLESINGER, Miriam, PÖCHHACKER, Franz (ur.), 2002: *The Interpreting Studies Reader*. London: Routledge.
- TRYUK, Malgorzata, 2004: *L'interprétation communautaire. Des normes et des rôles dans l'interprétation*. Varšava: Wydawnictwo Tepis.

⁹ <http://evrokorpus.gov.si/>. (Dostop 10. 7. 2009.)